

УПОВНОВАЖЕНИЙ

Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008 E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua тел. (044) 298 7033

**Міністру юстиції України
Герману ГАЛУЩЕНКУ**

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

*(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України
«Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)*

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

На підставі статей 1, 19¹ Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», під час виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, працівниками Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини виявлено порушення прав людини у діяльності медичної частини № 117 філії Державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» у Харківській та Луганській областях (далі – медична частина).

Статтею 49 Конституції України визначено, що держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування.

Статтею 6 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» визначено, що кожний громадянин України має право на охорону здоров'я, що передбачає медичний догляд, який є необхідним для підтримання здоров'я людини.

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статтею 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 28 Конституції України визначено, що ніхто не повинен зазнавати катування або жорстокого, нелюдського або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання.

Передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Усупереч наведеним вимогам законодавства під час відвідування НПМ медичної частини 06.08.2025 виявлені факти порушення прав людини, що потребують вжиття невідкладних заходів реагування щодо усунення виявлених недоліків, причин та умов, що їм сприяють, притягнення винних осіб до відповідальності.

Під час відвідування група НПМ зустрілася зі спробами медичного персоналу у перешкоджанні доступу до ознайомлення з медичною документацією та огляду приміщень медичної частини.

Згідно з пунктами 2 та 3 глави III розділу II Порядку організації надання медичної допомоги засудженим до позбавлення волі, затвердженого спільним наказом Міністерства юстиції України (далі – МЮУ) та Міністерства охорони здоров'я (далі – МОЗ) від 15.08.2014 № 1348/5/572 (далі – Порядок), у профілактичному медичному огляді обов'язково беруть участь лікар-терапевт (або лікар загальної практики-сімейний лікар), лікар-психіатр та лікар-стоматолог. Водночас, у закладі вакантні посади лікаря-психіатра та лікаря-терапевта, що призводить до неповного проведення первинного та профілактичного медичного огляду, у зв'язку з чим засуджені особи не отримують належну медичну допомогу.

Журнал обліку фактів виявлення тілесних ушкоджень ведеться з порушенням встановлених вимог, зокрема відсутня інформація щодо повідомлень правоохоронних органів, що порушує вимоги пункту 4 розділу II Порядку. У порушення пункту 3 розділу II Порядку медичними працівниками не додається до довідки про тілесні ушкодження форма первинної облікової документації № 511/о «Довідка № про фіксацію тілесних ушкоджень», затверджена наказом МОЗ від 14.02.2012 № 110, та фотографії наявних тілесних ушкоджень засудженої особи.

Під час вивчення медичної документації група НПМ виявила обмеженість спектру надання стоматологічних послуг (консультування, профілактичний огляд, видалення зубів). Крім того, відсутність дентального рентгенологічного апарату у медичній частині значно обмежує можливості лікаря-стоматолога щодо проведення поглибленого стоматологічного обстеження та не відповідає вимогам Табелю оснащення обладнанням одного робочого місця лікаря-стоматолога та зубного техніка, затвердженого наказом МОЗ від 11.04.2005 № 158.

Зазначені факти свідчать про те, що засуджені особи, які утримуються в установі, обмежені у можливості отримання належної стоматологічної допомоги.

У медичній частині установи відсутній рентгенологічний апарат, що ускладнює вчасне проведення передбачених Порядком медичних оглядів та діагностичних процедур засудженим особам. Відповідно до статті 116 Кримінально-виконавчого кодексу України, установи виконання покарань та слідчі ізолятори зобов'язані забезпечувати засудженим особам своєчасне надання медичної допомоги, у тому числі проведення необхідних діагностичних досліджень.

Відсутність рентгенологічного обладнання значно ускладнює виявлення відповідних патологій на ранніх стадіях, що порушує право засуджених осіб на охорону здоров'я гарантоване статтею 49 Конституції України та статтею 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

У медичній частині установи не організовано проведення замісної підтримувальної терапії (далі – ЗПТ) для осіб, які мають психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання психоактивних речовин. Як наслідок особи, що перебувають в установі та потребують відповідної медичної допомоги, позбавлені можливості отримувати ЗПТ.

Групою НПМ виявлені медичні вироби з завершеним терміном придатності. Відповідно до пункту 6 розділу II глави 2 Методичних рекомендацій щодо ведення обліку лікарських засобів та медичних виробів у закладах охорони здоров'я, затверджених наказом МОЗ від 09.09.2014 № 635, медичні вироби з терміном придатності, що минув, підлягають вилученню з обігу та списанню з балансу. Наявність таких виробів свідчить про неналежний контроль за їхнім використанням, що може становити загрозу життю і здоров'ю пацієнтів у разі їхнього застосування.

Пацієнтів, які перебувають на лікуванні в умовах стаціонару медичної частини, у тому числі маломобільних осіб, направляють для прийому їжі до загальної їдальні установи. Зазначена практика має місце, незважаючи на те, що в медичній частині наявне окреме приміщення, призначене для споживання їжі пацієнтами.

У медичній частині є пацієнти з діагностованими захворюваннями шлунково-кишкового тракту (гастрити, виразкова хвороба тощо) однак їм не призначають відповідного дієтичного харчування, що порушує наказ МОЗ від 29.10.2013 № 931 «Про затвердження норм харчування в закладах охорони здоров'я» та може призвести до погіршення їхнього стану здоров'я.

Філія Центру охорони здоров'я «Державної кримінально-виконавчої служби України» у Харківській та Луганській областях не забезпечує направлення відповідних медичних спеціалістів для проведення консультацій та реабілітаційних заходів у медичну частину, що могло б покращити ситуацію з огляду на дефіцит медичних працівників у медичній частині.

У порушення розділу VIII Державних санітарних норм і правил «Санітарно-протиепідемічні вимоги до закладів охорони здоров'я, що надають первинну медичну (медико-санітарну) допомогу», затверджених наказом МОЗ від 02.04.2013 № 259, приміщення медичної частини потребують проведення ремонтних робіт: стіни місцями мають відлущену фарбу, що унеможлиблює належну дезінфекційну обробку приміщень та несе загрозу здоров'ю особам, які перебувають у медичній частині.

Виявлено порушення природоохоронного законодавства, яке регулює питання зберігання, перевезення та утилізації медичних виробів. У порушення вимог розділу IX Державних санітарних норм та правил «Порядок управління медичними відходами, у тому числі вимоги щодо безпечності для здоров'я людини під час утворення, збирання, зберігання, перевезення, оброблення таких відходів»,

затверджених наказом МОЗ від 31.10.2024 № 1827, медичною частиною використовується приміщення для управління, тимчасового зберігання медичними відходами, яке не відповідає встановленим вимогам до площі, внутрішнього облаштування, системи вентиляції тощо.

Згідно з вимогами статті 5, 6 Закону України «Про звернення громадян», а також статті 18 Закону України «Про інформацію», органи та установи зобов'язані забезпечити відкритість і доступність інформації, у тому числі шляхом розміщення її на видимих та доступних для відвідувачів місцях. Проте на інформаційних стендах у медичній частині відсутні відомості, що стосуються Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та інших компетентних органів, до яких засуджені особи можуть звернутися у випадку порушення їх прав.

Невиконання цих вимог обмежує права пацієнтів на своєчасне отримання інформації щодо можливостей захисту своїх прав і свобод, передбачених Конституцією України та чинними законами.

У порушення вимог Державних будівельних норм України В.2.2-17:2018 «Будинки і споруди. Доступність будинків і споруд для маломобільних груп населення», в приміщеннях медичної частини не створено умов для перебування маломобільних осіб (відсутні пандуси, поручні та інші розумні облаштування).

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, а також беручи до уваги те, що:

відповідно до підпункту 2⁷ пункту 3 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 228, Міністерство юстиції України забезпечує контроль за дотриманням прав людини і громадянина, вимог законодавства щодо виконання і відбування кримінальних покарань, реалізацією законних прав та інтересів засуджених та узятих під варту осіб;

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ВИМАГАЮ:

1. Розглянути подання та вжити заходів, спрямованих на усунення виявлених у ході реалізації функцій національного превентивного механізму наведених порушень прав людини та недопущення катувань, інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання у діяльності медичної частини № 117 філії Державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» у Харківській та Луганській областях.

2. У спосіб, передбачений чинним законодавством, вжити заходів щодо притягнення винних осіб до встановленої законом відповідальності та про результати розгляду подання у місячний строк повідомити Уповноваженого, додавши на підтвердження відповідну інформацію та копії документів.

Звертаю увагу, що відповідно до статті 188⁴⁰ Кодексу України про адміністративні правопорушення невиконання законних вимог Уповноваженого

Верховної Ради України з прав людини тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

Додаток: звіт про результати відвідування медичної частини № 117 філії Державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» у Харківській та Луганській областях на 9 арк.

**Уповноважений Верховної Ради
України з прав людини**

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Владислав Петросов 050 967 9551

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з
прав людини
№14168.2/25/39.3 від 08.09.2025
КЕП: Лубінець Д. В. 08.09.2025 19:14
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400